

Літературно-Науковому Вістнику довелося перебути на новім ґрунті, зараз же на початку, купу пригод. Під час загального київського трусу трушено його редакцію й контору та забрано редакційні рукописи; нелегального нічого не знайдено, але рукописи всетаки лежали в охрані півтора тижні, поки їх вернули. Вернули рукописи—впала заборона. Заборонено Літ.-Наук. Вістник на весь час воєнного стану „за вредное направление“. Та на щастя воєнний стан знесено 31-го січня, й заборона сама собою пропала. Так що хоч я й увійшов у порозуміння з видавцем иншого українського місячника, щоб посилав свій журнал передплатникам Л.-Н. Вістника під час заборони, але покористуватися з сього не треба було. Передплатники Л.-Н. Вістника дістануть свій журнал, може тільки пізніше на кілька день, як першу книжку.

Не легко вести журнал серед таких пригод, серед такої непевної й ворожої атмосфери, поборюючи заразом і технічні і всякі инші труднощі, звязані з переходом на инший ґрунт. Але ми будемо вести. Просимо тільки пам'ятати про ці труднощі і знати, що нам не легко досягнути й те, що досягаємо.

Великі труднощі задає й те, що приходитьсь нам давати відбитку широкого світа в дуже малій краплині води. Хотілось би вести діло повним ходом, відповідно до тої суми сил, які воно гуртує коло себе, до тої скількості матеріалу, яким розпоряджає, і до тих вимог, які наше громадянство й ми самі ставимо до нього, відповідно до широти нинішнього життя нашого громадянства, інтересів і потреб, яке висовує нинішній час українству. Але на се треба б подвоїти журнал—давати книжки не з 12, а з 24—5 аркушів.

І се не неможливо. При тім призвичаєнню до скромності й економії у видатках, яке дали нам українські нестатки, вистачило б яких 3700—3800 передплатників, щоб видавати такий журнал книжками аркушів на 25, з невеличким побільшенням передплати (8 рублів). А на се число—властиво на три тисячі (бо решту дасть zapewно Галичина), повинна б спромогтися наша російська Україна.

В 1880 роках українські губернії давали у двох більше передплатників напр. „Вістнику Європи“. Тепер, коли численність інтелігенції незмірно зросла, коли потреба в книжці, в пресі обхопила незмірно ширші круги, три тисячі передплатників з російської України для українського журналу—се властиво дуже скромне бажання і було б дуже сумно, як би воно було неможливим до здійснення.

Але поки що ми переступаємо ще тільки першу тисячу передплатників, і в тій тисячі все таки більше передплатників з маленької, нищої Галичини, як з великої російської України.

Даючи дванадцятаркушеві книжки нинішнього типу, ми й так даємо більше, ніж можемо, бо для покриття коштів (дуже скромних) такого видання треба 1700—1800 річних передплатників. А при тім приходитьсь вести й економію місяця: замовляти статі менші, вибирати белетристику коротшу, дробити статі на дрібні частки, щоб статі не залежувались, щоб хоч по трошки дати щось на різні питання, які нас повинні інтересувати, з різних сфер, що повинні входити в програму нашого журналу. І прикро се може бути читачам Л.-Н.-Вістника, а вже незмірно прикріше нам самим.

Просимо громадянство наше пам'ятати се й дивитися на наше діло, як на діло громадське. Коли хоче громадянство наше мати великий і добре поставлений журнал, чи газету, то на се не вистачить самої доброї волі, а навіть хисту видавців і редакторів, а треба також і доброї волі та запобігливості самого громадянства. Вже й так на цілу соборну Україну маємо тепер (не рахуючи двоязичних, українсько-російських) тільки всього, що одну щоденну газету, один тижневник і один місячник. А всі вони мають передплатників менше, ніж скільки треба, щоб покрити навіть мінімальні кошти їх видання. Чи ви і ваші знайомі передплачуюте газету та журнал? чи передплачують бібліотеки й читальні вашої околиці? чи держать їх книгарні вашого міста? чи

робили ви які заходи, щоб приєднати передплатників Л.-Н.-Вістнику, Раді, Рідному Краєві? Без таких заходів самих громадян наших не стане на ноги ані українська преса, ані українська книжка, загалом наша культурна робота.

Просимо пам'ятати, що кожне збільшення передлати чи Л.-Н.-Вістника, чи Ради, чи Рідного Краю піде не до кешень видавців, а на збільшення й поліпшення самих видань, і Україна буде мати часописи такі, які б стояли і змістом і обсягом на рівні з найліпшими чужими виданнями, тільки тоді, як сього захоче само громадянство, захоче передплатник. „Прибудь щастя, розум буде“.

І вертаючися ще раз до Л.-Н.-Вістника, кладемо се на серце всім, кому близькі інтереси культурного поступу українства,—дбати всякими способами про те, щоб з російської України він мав як найскоріше три тисячі передплатників і виходив справді „товстим журналом“, до яких так позивало наше громадянство.

М. Грушевський.
